

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplaci Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumerează și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 5 cr. se vând la »Tipografia«, soc. pe acțiuni.

Procesul Săvîrșinilor.

(S.). Sâmbata trecută a adus tribunalul din Arad sentență judecătorească în procesul intentat țăranilor din Săvîrșin. Țăranii erau Români, tribunalul maghiar, acuatorii tot Maghiari, direcțorii publici, și astfel, de sine se înțelege, că sentența nu putea fi altcum decât numai asupritoare pentru țăranii.

Din 54 acușai, 43 au fost osândiți la câte 14 zile închisoare și la purtarea speselor de proces, și numai 11 au fost achitați.

E foarte caracteristic acest proces, și de aceea venim să ne ocupăm cu el și la acest loc, acum, după ce publicul nostru cetitor cunoaște destul de bine din rapoartele publicate toate fazele și toate amănuntele procesului.

Ce s'a întâmplat în Săvîrșin?

Pe scurt următoarele: Pretorul cercului, cu dela sine putere, a dat ordin notarului comunal ca să ilumineze satul Săvîrșin; dacă nu se poate de o comandă cu lumină electrică, devenită modernă, cel puțin cu câteva lampe de petrol.

Notarul, slugă aplecă și servilă a pretorului, i-a împlinit pofta ad literam. A așezat câteva felinare prin sat, pe la locurile mai de frunte. Oamenii din sat, poporul, văzând felinarele așezate în comuna lor, și-au permis a adresa notarului modesta întrebare: „cu a cui știre și învoire s'a făcut aceea ce s'a făcut?“ — ear' notarul le-a răspuns: „la porunca d-lui protopretor; trageți-vă socoteala cu el!“

Mănezi a venit singur protopretorul în comună; oamenii l-au interelat și pe densul că cu ce drept a dispus să se facă în satul lor această inovație costisitoare, de care nime nu are nici o trebuință, ear' diplomaticul protopretor le-a răspuns că: „da; densul a dispus să se introducă lumina în comuna Săvîrșin, dar oamenii lor stă în liberă voe, dacă nu le place să delătore felinarele așezate pe strade“.

Oamenii au făcut întocmai; au scos toate felinarele așezate fără știrea și învoirea lor pe teritoriul comunei și le-au dus și deus la casa comunală, fără a le vătămă.

După noi, foarte bine și corect au purces oamenii din Săvîrșin. Așa trebuiau să lucre. Nici notarul comunal, nici pretorul, nici comitatul, și nici ministrul nu are dreptul să se amestece în treburile interne ale comunei. Dacă va avea Săvîrșinul când-va lipsă de iluminare, vor introduce oamenii lumina în sat din propria lor voe, cu sila însă nu li-o poate impune nime. Comunele au la noi în țeară, cel puțin pe hârtie, autonomie deplină în afaceri interne, și nici o schimbare în comună nu se poate face fără consimțământul și vutol reprezentanței comunale.

Când dar' procurorul de stat vine și declară în fața tribunalului, că protopretorul a fost în drept a dispune în introducerea luminei în comuna Săvîrșin, ear' pentru întărirea afirmării sale se provoacă la articolul XVIII. de lege din anul 1871, își dă cel mai rușinător atestat de paupertate spirituală, pentru că acest articol de lege înținu nu mai există, înlocuit fiind cu altul ulterior, a doua, nici nu conține nici un drept de asemenea natură, rezervat pe seama pretorilor.

Afacerile comunale le regulează articolul de lege XXII. din anul 1886, și acesta zice apriat în §-ul 21 că „comuna hotărăște în afacerile proprii interne, și creează statute“.

Comuna 'și-a operat dar' acest drept al ei și pe bună cale a respins dela sine orice ingerințe străine în afacerile ei interne.

Cu toate acestea ce s'a întâmplat? Oamenii, sub titlul că au voit să facă „rescoală“, că au comis act de violență (în contra lămpilor, căci de persoane nu s'au atins), au fost dați pe mâna gendarmilor, au fost bătuți, închiși, maltratați chiar și de propriile mâni ale

„ilustrului“ lor protopretor, și pe deasupra mai și trasi în judecată și osândiți.

Adecă tot hoții de păgubași și aci întocmai ca la — Mehădica!

Nimic nu ne poate ilustra mai bine sistemul actual de guvernare decât tocmai procesul acesta.

Poporul e nemulțumit, pentru că nedreptate 'i-s'a făcut și nedreptatea și călcarea de lege a venit chiar dela aceia, cari datorință au să grijească de respectarea legii și a drepturilor poporului. Și în loc ca autoritatea supremă să caute după isvorul nemulțumirilor, după leagănul rețelilor, să le nimicească și să pedepsească pe aceia, cari le-au provocat: se pune să omoare pe cei nemulțumiți, — poporul. Adecă nu cauzele, ci efectul e de vină. Așa zice judecătoria independentă și nepartială, care vine și confirmă călcările de lege ale pretorului îngâmfat și ale notarului servil, și le sancționează prin o sentență de condamnare, nu a vinovatului, ci a păgubașilor.

De ce?

Pentru că funcționarii vinovați sunt Maghiarii, țăranii păgubași sunt Români, și după principiile de bună ocărmuire, în Ungaria nu e permis ca funcționarii maghiari se apară vinovați și compromiși în fața poporului valah!

Adecă funcționarii maghiari pot să facă ce le place printre Români, nime nu 'i trage la răspundere; în schimb însă aceia, cari cutează să zică cumva, că nu bine au lucrat ei aceea-ce au lucrat — sunt dați pe mâna destierilor gendarmi maghiari, sunt trasi în judecată și aruncați în temniță, ca la Săvîrșin, ori împușcați, ca la Mehădica.

Foarte bine!

Așa era aceasta și înainte de 1848 și înainte cu patru-cinci veacuri. Tot aceste principii barbare domneau și pe atunci în Țeara-Ungurească. Și acum ca și atunci, popoarele Ungariei sunt împărțite în două clase; de o parte nobilimea de cealaltă iobăgimea.

Numai cât că azi „nemeși“ sunt toți Maghiarii, plus Jidovii și „asimilații“, — ear' iobagi sunt toți Nemaghiarii. Cei dintâi sunt stăpâni, cești din urmă sclavii, sclavi-politici. Stăpâni au legi, au drepturi în mână, de cari se pot folosi, și de fapt se folosesc în contra noastră, ear' noi, iobagi politici avem numai datorință să primim de bun tot ce fac ei, să ne supunem, să răbdăm și să tăcem. Nici să nu ne plângem, să nu remonstrăm, să nu ne revoltăm.

Pe direcțorii nostri, firește, ei îi denumesc, ei îi aleg, noi avem numai datorință să-i plătim și să facem aceea-ce ei ne poruncesc. Căci de nu, — proces și închisoare!

Și aci se începe crima Săvîrșinilor!

Stăpânirea, reprezentată prin notar, pretor, comitat, guvern, a pretins dela dinșii să nu aleagă în reprezentanța comitatensă pe un agitator valah, cum e părintele Mangra, și pe ceilalți conșoși ai sei, ci să aleagă, pasămi-te, pe vre-un Deutsch, Schwartz, Silberstein, sau alți patrioți de asemenea calibru, — ear' bravul popor din Săvîrșin, (onoare conducătorilor sei), a răspuns în trei rinduri într'un mod demn de toată lauda. De trei-ori a ales tot pe aceia în care densul crede că 'și poate pune încredere, ear' nu pe candidații impuși de stăpânire!

Nu chestia cu lampele dar', ci această ținută bărbătească și românească a atras asupra țăranilor români din Săvîrșin mânia domnilor dela putere, și a provocat sentența tribunalului din Arad.

Să nu se supere însă bravi Români din Săvîrșin pentru pedeapsă primită. Să o supoarte cu bărbăție și tărie. Nu e rușine ci e fală a merge la temniță pentru apărarea drepturilor tale, căci rușinea cade asupra acelor, cari te trimit la temnițe pentru asemenea fapte.

Ear' noi, datori suntem să constatăm faptul, că și de astă-dată justiția maghiară a consfințit principiul vechiu, că poporul român din țeară are numai datorință de a suferi orice ne-

dreptate ce 'i-se face din partea stăpânitorilor sei, de a răbda și a tăce!

Va răbda și va suferi, cât va suferi poporul nostru aceasta josnică rolă, că e cam îndelung răbdător. Dar' se nu uite guvernânții nostri de astăzi, că toate popoarele crescute în sclavie, au știut nu numai să suferă, dar' când le-a venit timpul, au știut să 'și și răbune! Și se nu uite, că românesc e proverbul: *ține minte!*

Sibiu, 18 Martie n.

Pactul cu Austria. Guvernul maghiar publică de nou un comunicat oficios, în care acum a nenumărată oră ni-se dă asigurarea, că pertractările referitoare la reînnoirea pactului vamal-comercial cu Austria sunt terminate și guvernele țărilor dualistice au ajuns la perfectă înțelegere asupra tuturor punctelor de divergență. Guvernul va prezenta în curând dietei toate proiectele de legi referitoare la această reînnoire, cari se vor lua în desbatere imediat după terminarea discuției asupra bugetului, astfel ca toate să poată fi promulgate încă în decursul lunii Maiu.

Tot atunci se vor desbata aceleași proiecte de legi și în Austria, că deodată să poată intra în vigoare.

Demisiunea d-lui Sturdza. Referitor la motivele, cari au determinat pe d. D. A. Sturdza a se retrage din prezidenția senatului, și, cum se crede, a se retrage cu totul din viața politică, „Pester Lloyd“ primește din București următoarea telegramă lămuritoare: „Retragerea de tot neașteptată a prezidenției de senat Sturdza se atribuie audienței sale, avute în ziua premergătoare la palat și înstrăinării Coroanei de ideea unui guvern lateral al șefiei de partid, inaugurat pentru slăbirea guvernului“.

„Pester Lloyd“ poate să aibă dreptate de astă-dată.

Din parlament. În ședința de ieri, Mercuri, s'a terminat discuția asupra bugetului justiției și s'a trecut la bugetul ministerului de finanțe. Kossuth Ferencz critică în mod aspru politica financiară a guvernului și cu privire la pactul cu Austria cere *junctim*. Protestează în contra urcării cotei și declară de greșală politica scoaterii opoziției din dietă, chiar acum când este a se decide lupta între Ungaria și Austria. Deputatul Arányi cere schimbarea începerii anului financiar și se ocupă cu necesitatea reformelor pe terenul financiar, ales cu privire la repartitia și încassarea dărilor de stat.

Altă nefericire nu s'a întâmplat în ședința de ieri.

Pentru Creta. Comitetul central executiv din Berna al reuniunilor de pace din lume, ținând ședința zilele trecute, a adresat tuturor puterilor mari din Europa, precum și Statelor-Unite din America următorul memorandum:

„Congresele de pace internaționale au acceptat două principii, cari au să fie ținute în vedere pentru evitarea certelor viitoare. Acestea sunt: stăpânirea războaielor de cucerire și recunoașterea dreptului autonom al popoarelor. Acest drept neschimbat și netăgăduit, în numele opiniei publice din întreaga Europă îl cerem acum pe seama Cretenilor, cari trebuie să dispună singuri asupra sorții lor viitoare, față de neputința guvernului turcesc, dovedită întru susținerea ordinei. Săutem pe deplin convinși, că unicul mod de încetare a încălcărilor actuale e acela, ca poporul Cretei să 'și exprime singur voința prin plebiscit, și în deplină independență asupra sorții sale viitoare“.

Frumoase cuvinte, dar' Europa nu le va băga în seamă.

Politica externă a monarhiei.

Politica externă a monarhiei e politică de pace. Aceasta e o frasă mult accentuată în parlamentul cis-și transleitanic. Caracterul maiorităților, ce au decis până astăzi în aceste corporațiuni, dau ușoară deslășire asupra motivului acestui principiu.

Maghiarii vînd a 'și întări numărul, au inaugurat dela 1867 încoace politica de maghiarizare. Resultatul firesc al acestei politici interne este politica externă de „pace“. Câtă vreme n'ai pace în casa ta proprie, nu te poți amesteca în afacerile altora. Vecinii Ungariei, statele mici balcanice, știu foarte bine, că Maghiarii n'au nici un interes să le anecheze. Părerea aceasta o aflăm confirmată în memoriile Regelui Carol al României (Tom. II. ed. germ. pag. 319) unde Andrassy vorbind în 1873 cu regele (atunci principe), despre ofertul Turciei către Austro-Ungaria, se anecheze România, spune:

„Noi am lucra în contra intereselor noastre proprii, de cumva am înmulți numărul Românilor nostri nemdestulii“.

Andrassy folosindu-se aici de cuvîntul „noi“ și vorbind de Români „noștri“, a vorbit ca om de stat maghiar, dar' nu ca om de stat austro-ungar.

Ungaria cu năsuințele de panmaghiarism ar fi fost intr'adevăr foarte genată de o atare anecheare. Ceea-ce e drept cu privire la anechearea României, e drept și cu privire la anechearea Serbiei sau a încorporării Bosniei și Herțegovinei către Croația.

De aceea trebuie ca „provinciile ocupate“ să rămăie sub o ocărmuire fără caracter național, ca a d-lui Kállay.

În Austria multă vreme a avut influența predominantă în parlament partida liberalilor germani, care acum pare a se prăbuși cu totul. Această partidă, fiind așa zicînd în cartel politic cu Maghiarii, susținea din răspundere năsuințele acestora. Dar' în activitatea ei politică de tristă amintire pentru toți oamenii cu simț adevărat național, partida liberală germană a uitat într'un moment, că ea nu reprezintă întru adevăr Austria.

A fost cu ocaziunea ocupării Bosniei. Maghiarii, fiind avizați că prin această ocupațiune starea lor favorabilă în monarhie nu va fi zgduidită, n'au făcut greutăți ministrului de interne în delegațiuni, la din contra liberalii germani au respins ideea ocupării, provocându-se la împregiurarea, că Slavi sînt destul și afară de aceea în Austria. Urmarea a fost că liberalii germani din acel moment n'au mai fost o partidă capabilă de guvernare, iar Bosnia și Herțegovina au fost ocupate și peste voința lor.

Ocuparea Bosniei și a Herțegovinei se zice, că s'a făcut în interesul pozițiunii de mare putere a monarhiei. Marea putere nu e nici Ungaria, nici Austria, dar' e Austro-Ungaria. Lucru curios e însă, că Austro-Ungaria ca atare n'are parlament, prin care să 'și exprime voința cel puțin *pro forma*. Deci marea putere nu stă intr'adevăr, toate naționalitățile monarhiei unite într'un complex politic, ci este *dinastia domnitoare*. Acest lucru pe cât de simplu pe atât de adevărat, vreau să 'l întunece mai cu seamă Maghiarii, cari au aflat oameni cu peană mai mult ori mai puțin isteată între învetații lor, spre a construi un drept public unguresc; ori, mai bine zis maghiar, istoric, după care ei n'au nimic de-a face cu imperatul Austriei ci numai cu regele Ungariei.

Cu toate acestea însă, pentru cine nu se lasă îmbetă cu apă rece, este evident, că Austro-Ungaria dela 1867 încoace nu e un stat nou, ci numai o edi-

țiune nouă a vechii monarhii habsburgice, al cărei începuturi sînt de a se căuta prin sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul celui al XIV-lea.

Mai clar se vede aceasta din organizațiunea armatei „comune“.

Maghiarii ultraștiți atacă adese-ori această instituțiune, spunînd că e „austriacă“. Maghiarii mai moderați spun din contră, că e „comună“, adecă „Austria“ are atăta parte în ea, cât „noi“ Maghiarii, adecă Ungaria. Dar' acest răspuns e numai pe semne corect, intr'adevăr el nu atinge esența chestiunii.

„Austria“ cea numită dela 1867 încoace și Cisleithania are tot atăta ingerență asupra armatei „comune“, ca și Ungaria — dar' cu toate acestea armata e atît de puțin „austriacă“ în sensul dela 1867 încoace, pe cât de puțin e maghiară; ea e însă *austriacă* în sensul de înainte de 1867, e „austro-ungară“ în sensul de astăzi, adecă e — *dinastică*.

Fiind astfel, e evident că politica externă a monarhiei nu o decid nici Maghiarii, nici Germanii, în genere nici o naționalitate a monarhiei, căci nici una nu e „marea putere“, — ci singur numai interesele facticei mari puteri, adecă a dinastiei, care are în mână și mijlocul spre a recurge la ultima ratio, la război, fiind armata „comună“ de facto armata dinastiei.

Meditator.

Crisa în România.

Despre crisa prin care trece acum partidul național-liberal din România, ne stau la dispoziție încă următoarele știri, scoase din ziarele bucureștene:

Tratativele de împăcare între guvern și d-l D. Sturdza se urmează.

Acest din urmă a pus următoarele condiții:

1. Prezidenția consiliului și ministerul de externe pentru dînsul;
2. Retragerea d-lor Mîrzescu și St. Șendrea din cabinet;
3. Înlocuirea lor prin d-nii P. Poni și Al. Djuvara, — întâiul la instrucție, al doilea la justiție.

Guvernul n'a dat încă răspunsul său la aceste propuneri. Se crede însă, că va sfîrși prin a le accepta, pentru a pune capăt crizei.

Crisa luase un caracter foarte îngrijitor prin înscenarea unei greve din partea secretarilor senatului. Anume dintre cei 8 secretari ai Senatului, numai doi au iscălit procesul verbal al ședinței de Luni, ear' ceilalți 6 secretari au declarat, că 'și dau demisiile.

Această grevă, de un nou gen, a pus în mare încurcătură pe guvern, de oare-ce Senatul nu putea ține ședință, fiindcă președintele are să fie asistat, conform art. 4 din regulamentul maturanilor corp, de cel puțin patru dintre secretari.

Greva a fost înse aplanată și aplanarea ei e considerată de prima condiție a împăcării d-lui Sturdza cu primministrul Aurelian. Până la perfecta limpezire a situațiunii, Senatul va lucra în secțiuni, studiind legile prezentate de guvern.

Cu privire la versiunile răspândite despre convorbirea M. Sale Regelui Carol cu d-l D. A. Sturdza, *Epoca*, se află în măsură a da următoarele exacte detalii:

„D-l Sturdza a fost invitat Vineri la dejun la Palat. Înainte de dejun invitații așteptau pe Suverani stînd în picioare, cum însă d-l Dim. Sturdza suferă de mult timp de reumatism (scyatique), d-na Mavrogheni a atras atenția M. S. Regelui asupra acestei împrejurări și Suveranul a permis d-lui Sturdza să ia loc pe scaun.“

După dejun M. S. Regele s'a întreținut cât-va timp cu d-l Sturdza. Despre situația politică n'a fost vorba; din contră, d-l Sturdza părea a fi mulțumit și a spus Regelui, că mai sînt câte-va proiecte de legi la ordinea zilei, cari vor trece fără nici o greutate.

A doua zi M. S. Regele a fost foarte surprins primind vestea despre demisia lui d-lui Sturdza, cu atât mai vârtos că în ajun, șeful efectiv al partidului guvernamental n'a manifestat nici un fel de nemulțumire, și n'a lăsat să se întrevadă intențiunile sale.

Și atât de adevărat este ceea ce spunem, că d. Dim. Sturdza a cerut ieri o audiență la Palat spre a expune Suveranului cauzele demisiei sale.

Dela comitat.

— Adunarea generală extra-ordinară a comit. municipal al Sibiului. —

— Raport special. —

Sibiin, 17 Martie n.

Eri s'a ținut în sala edificului comitatens adunarea generală extra-ordinară a comitetului municipal al Sibiului.

Din decursul ședinței extragem următoarele puncte mai însemnate.

Ședința se deschide de vicecomitele Reisenberger.

Dintre Români sunt prezenți domni: Dr. Leményi; Valeriu Florian, preot gr.-cat.; Ioan Micu, proprietar în Sebeșul-inf.; Henț, notar în Siliște; Manta, preot gr.-or.; Dr. Calefar, medic în Siliște; Imbăruș, proprietar în Sibiin; Dr. Beu; Ioan Măcelar, not. pens.; Străulea, not.; Vict. Tordășian, of. conștit.; Dr. Maier, protopop gr.-or.; prof. Ghibu; I. Popa, fost red. la „Calicul“.

Punctele 1—6, mai multe rescripte ministeriale, se primesc conform propunerii comisiunii permanente.

Punctul 7 e nota comitatului Zemplén privitoare la înființarea unui episcopat maghiar gr.-cat. Comisiunea propune să se iese la cunoștință.

Di V. Florian spune, că în cauza aceasta fusese guvernul țării a petiționat la supremul for bisericesc rom.-cat. Roma locuta, causa finita. Propune deci, ca nota comitatului să se pue simplu ad acta.

Se pune la vot.

Pentru propunerea dlui Florian votează Românii și câțiva membrii sași. Totuși se primește propunerea comisiunii.

La punctul 11, nota procurorului reg. din Sibiin pentru contribuie la speșele de clădire a unui palat de justiție în Sibiin, se hotărăște a nu se contribui nimic, populația fiind prea îngreunată cu dările.

La punctul 23, propunerea vicecomitetului referitoare la remunerarea subnotarilor Stefan Stroia și Victor Schieb, din fondul comitatens disponibil se hotărășc 200 fl. pentru dl Stroia și 150 fl. pentru dl Schieb.

Punctul 30 e propunerea pretorelui suprem din Nocrich referitor la primirea drumului Sacadate—Avrig în rețeaua drumurilor publice vicinale.

Di Florian declară, că nu e contra, dar constată, că drumul dela Avrig până la Tălmaci cu centrul Porcești unde se edifică acum și gară, e rău și cere îndreptarea lui.

Se dă deslușiri, că se va subvenționa acel drum din fondul comitatens.

Punctul 41. Comuna Gurartu a hotărât urcarea dotațiunii școlaei confesionale gr.-or. cu 700 fl.

Preotul gr.-c. Aron a recurst, ca în înțelesul legii acei 700 fl. să se împărțescă conform numărului sufletelor și la școala gr.-or. și la cea gr.-cat. Comisiunea permanentă propune ca acei 700 fl. să se împărțescă conform legii după numărul sufletelor din ambele parochii gr.-or. și gr.-cat. Adunarea primește propunerea comisiunii.

La punctul 62, recursul bisericii greco-orientală din Gușteriță contra conculului adus de reprezentanța comunală a comunei Gușteriță, prin care se deașă ajutorul cerut din fondul alodial pentru edificarea școlaei gr.-or.

Comisiunea propune respingerea recursului. Dr. Liviu Brande Leményi referent școlar gr.-oriental, cere să se cetească recursul, căci e imposibil să nu fie motivat.

Se cetește recursul, care cere să se voteze ajutorul promis în anii expirați.

Dr. Leményi (membrăte, ca să-l priceapă mai bine membrii), spune să fie cu considerațiune onor. adunare la lipsa urgentă a bisericii gr.-orient., care e constrinsă a edifica școala nouă gr.-or. și căreia i-s'a promis odinioară de către comuna politică ajutor. Amintesc, că asemenea s'a ajutat biserica săsească ev. b. din acea comună cu 6000 fl. dela comuna politică.

Dr. Arz de Straussenburg crede, că nu poate adunarea octroa comunei să acorde ajutorul ce se cere.

Urmează votarea.

Propunerea dlui Dr. Brande Leményi întruște numai 17 voturi, din care 4 de ale Sașilor, domnul Dr. Leményi însuși recurst.

Punctul 75 e recursul lui Danil Stroia, locuitor în Mercurea contra alegerii de medic cercual în Mercurea. Dr. Beu cerând cuvântul, constată, că în Sibiin în acești 2 ani din urmă se lucră la sistematică delăturare a elementului român inteligent.

Informații private îl silesc să ceară dela presidiu sau referent să dea informațiuni:

1. Că voturile au fost aranjate anterior după comune și ulterior sau schimbat?

2. Comunele au fost avizate despre relațiunea voturilor schimbate în timpul din urmă?

Protopretorul Mangesiuc e de părere, că în meritul recursului forul superior a concul și propune să se treacă la ordinea zilei. Di Manta cere cetearea recursului — se cetește!

Di Dr. Beu cere și insistă din nou, să se dea informațiuni cerute, căci numai atunci poate să-și dea o părere în cauză.

Di Bruckner, avocat, spune, că dispozițiunile legii s'au observat, deci crede că adunarea va respinge recursul.

Di Arz de Straussenburg spune, că primește propunerea comisiunii și să se respingă recursul. Respinge însușiunea, că există o animosităte în comitatul acesta față de elementul român, insistă și el ca să se dea informațiuni cerute.

Di Dr. Leményi e de principiul, că mai întâiu să se dea informațiuni, apoi să se voteze asupra cauzei.

D-nii Dr. Wolff și secretarul Bock, sunt de părere să se voteze mai întâiu, apoi să se dea informațiuni.

Di Dr. Beu vâzând, că nu obține legal-minte, ceea-ce cere, spune că da capo este pus în pozițiunea de a nu pute obține lumina în cauză și se depărtează din ședință.

De încheiere observ, că biroul clubului comitatens român conștituitor din preș. I. A. de Preda și secretarul Dr. Vecerde, cari au convocat special pe membrii români la ședință, nu s'au prezentat!

Mai notez, că sunt unii membrii români ai congregațiunii comitatului Sibiin, cari nu mai locuiesc în comitat, bună-oară dl Russu-Șirianu dela Arad. Aceștia de ce nu abzie din calitatea de membru al congregațiunii, să se facă nouă alegere și să se umele acele locuri cu alții?

Raportor.

Alexandru Lahovari.

Earăși o pierdere, o mare pierdere pentru regatul român. Unul dintre cei mai buni ai sei nu mai e între cei vii. S'a mutat la cele vecinice, și s'a mutat prea de timpuriu, căci putea încă mult să lucre și bine să lucre în interesul și folosul statului român.

Marți s'a lăsat prin București trista știre, că Alexandru Lahovari, fost ministru de externe sub conservativi, a reposat în Paris. Știrea a umplut de durere toate inimile românești, cu atât mai vârtos că ea venea pe neașteptate. Amicii și adicții defunctului îl așteptau chiar să sosească în persoană la București și făceau pregătiri pentru întâmpinarea sa la gară, în loc însă sosește telegrama despre moartea sa neașteptată și mult regretată.

Alexandru Lahovari se afla în timpul din urmă la Nizza, de unde voea să plece direct spre București, dar simțindu-se cam rău s'a întors la Paris, unde i-se afla familia, și aci a adormit în Domnul Luii noaptea la orele două în mijlocul sfâșietoarelor dureri ale întristatei familii.

Tristul eveniment a fost telegrafat din partea doamnei Simona Lahovari atât Regelui cât și dlui Lascar Catargiu, ear' prim-ministrului Aurelian a fost anunțat în mod oficial din partea ministrului plenipotențiar român din Paris. Știrea a produs o impresie dureroasă pretutindenea, în toate cercurile politice, fără deosebire de colorit politic, pentru că Alexandru Lahovari trecea de un politician și bărbat de stat român în care era concentrată stima și iubirea întregii țări.

În cameră știrea dureroasă a fost comunicată înainte de deschiderea ședinței de Marți, de către dl ministru Mărzescu.

Când s'a deschis ședința publică, dl Al. Marghiloman, amic intim și fost coleg al defunctului, a anunțat că Al. Lahovari, care a

făcut parte timp de 28 ani din Parlamentul țării, a încetat din viață la Paris.

Di M. Ferekide a luat imediat cuvântul și a propus adunării să ridice ședința în semn de omagiu și de doliu față cu adversarul politic, care a fost stimat de țeara întrușă. Camera a aplaudat în unanimitate această propunere și a ridicat imediat ședința.

Cu privire la înmormântarea rămășițelor pământești ale mult regretatului defunct nu s'a luat încă nici o hotărâre. Se crede însă, că ele vor fi aduse în țeară, unde vor fi așezate spre vecinica odihnă. Dăm acum unele date biografice din viața acestui bărbat de stat, a cărui moarte prea timpurie e stropită cu lacrimile tuturor Românilor de bine.

Alexandru N. Lahovari s'a născut la 16 August 1841 în București și este descendentul unei familii originară din județul Vâlcea. Străbunul său a fost cămașan al acestei provincii, bunul său a reprezentat județul Vâlcea în primul Parlament român din 1831 și tatăl său a fost senator și mai târziu sub-secretar de Stat în ministerul afacerilor streine.

Alex. Lahovari și-a făcut studiile la Paris în liceul Louis-le-Grand, apoi la facultatea de drept, unde a obținut la 1862 primele două premii pentru dreptul francez și român și în 1865 diploma de doctor.

Întors în țeară, a intrat pentru scurt timp în magistratură, pentru a se dedica apoi cu totul politicii. După ce luase parte activă la evenimentele, care au culminat în detronarea prințului Cuza, a fost ales deputat în prima Cameră, care a urmat Constituantei dela 1866. Împreună cu prințul Ioan Ghica, P. P. Carp, G. Cantacuzino și C. Grădișteanu a fondat așa zisă „Junta dreaptă”. La 30 Iulie 1867 a primit funcțiunea de secretar general și director al ministerului afacerilor streine și a ocupat postul acesta până la 11 Octombrie același an. Demisionând, Alexandru Lahovari a intrat earăși în viața politică ca membru al partidului conservator, și a fost ales la 1869 deputat al județului Vâlcea; în Cameră a susținut cabinetul Dimitrie Ghica-Boerescu. După căderea ministerului Alex. Goleșcu, care a succedat cabinetului Dim. Ghica, regretatul Manolache Costache Epureanu a compus, la 20 Aprilie 1870, ministrul „junei drepte” în care a încredințat lui Alexandru N. Lahovari portofoliul justiției.

Ministerul acesta a avut o situație grea tot timpul scurtei sale existențe, pentru că a trebuit să înăbușească în prima linie mai multe încercări revoluționare înscenate la Pitești și la Ploiești și a trecut printr-o grea încercare în urma declarațiunii de război dintre Franța și Germania; situația se mai agravase prin falimentul concesiunii Strusberg, care a provocat o adevărată răscoală în mai multe părți ale țării. În situația aceasta dificilă, Alex. Lahovari și colegii săi din minister s'a făcut apărătorii călduroși și energici ai Coroanei, atacată atunci pe fațade de către opoziție.

Ministerul Manolache Costache Epureanu a fost urmat, la 18 Decembrie 1870, de cabinetul Ioan Ghica, sub care a izbucnit din nou turburări, în sala Slatineanu. Lahovari, acum deputat, făcea parte din acei 40 de reprezentanți ai dreptei cari au împiedecat, prin

demonstrațiunile lor de lealitate pentru Coroană, abdicarea principelui Carol.

Suveranul a încredințat atunci d-lui Lascar Catargiu, șeful partidului conservator, formarea cabinetului care a durat cinci ani (Martie 1871 — Aprilie 1876) și în care Lahovari a deținut patru ani și jumătate portofoliul justiției. Din perioada aceasta de activitate ministerială a lui Lahovari trebuie să relevăm în prima linie reforma codului penal și a procedurii penale.

Ministerul Ion Brătianu, care a luat frânele puterii în 1876, a guvernat 12 ani. În timpul acesta Lahovari, ales de mai multe ori în Camera deputaților, a știut să-și asigure, prin rărul său talent oratoric, un loc de frunte. Unul din rolurile sale cele mai însemnate ce a jucat sub regimul liberal a fost în cunoscuta chestie a Dunării și în Constituanta, care s'a convocat după congresul din Berlin.

La 1884, Lahovari s'a retras împreună cu toată opoziția conservatoare din parlamentul liberal și până la 1888, când regimul liberal a fost răsturnat, a luptat prin presă și în întruniri publice cu o vigoare care n'are exemplu în contra guvernului de atunci.

În Noemvrie 1888, când s'a reconstituit cabinetul Teodor Rosetti cu elemente conservatoare, Al. Lahovari a primit portofoliul domeniilor. În Martie 1889 s'a format ministerul Catargiu, în care Al. Lahovari a luat portofoliul externalor, pe care l'a păstrat și în cabinetul presidat de dl general Manu.

Când dl Lascar Catargiu a format apoi cabinetul din Noemvrie 1891, Al. Lahovari a luat din nou portofoliul ministerului afacerilor străine, pe care l'a păstrat până în Octombrie 1895, când guvernul conservator s'a retras dela putere spre a face loc unui guvern liberal.

Cea din urmă manifestare politică a regretatului om de stat, a cărui pierdere țeara o deplânge astăzi cu lacrimi sincere, a fost memorabilul discurs pronunțat în sala Dacia, la 27 Octombrie anul trecut, în chestia metropolitană, discurs fără păreche în analele politice ale țării românești.

A fost cântecul de lebedă al precum-penitului bărbat de stat român.

Odihnească în pace!

REVISTA PRESEI.

Presă română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 52) vorbind despre blocada pacifică a țărilor europene, zice: „Să le vedem la lucru pe aceste șase puteri, cari formează concertul european; să le vedem cum vor ști împăca și capra și varza, să salveze și pe Sultanul, împiedecând dărâmarea subreței sale împărății, și să asigure și interesele lor atât de contrazicătoare, care sânt ținute în frâu numai de considerațiuni vremelnice pentru susținerea păcii“.

Dreptatea (Nr. 41) se ocupă cu 15 Martie, constată că libertățile din această zi a anului 1848 nu au adus fericire pe seama nici a unui popor din țară, nici chiar pe seama Maghiarilor.

mis-o e o mamă și principalul motor la crimă e iubirea maternă.

Statisticele criminale arată un număr îngrijitor de femei, cari comit furtigașuri din lipsă extremă, pentru că să aibă cu ce potoli foamea copișilor lor de acasă.

Dreptul, umanismul, morala, pretind deopotrivă, ca casuri de aceste să fie tractate cu o deosebită indulgență și precauțiune.

Pentru că atâtă poate înțelege ori-cine, că din punct de vedere al culpabilității există o distanță colosală, între un funcționar de bancă bună-oară care o ia spre America cu câteva sute de mii încredințate grijii lui, și între o mamă iubitoare, care după grele lupte sufleteste își întinde mâna tremurând după o bucată de pâine străină, pe când înaintea ochilor sei nu plutește de at un sfâșietor tablou de miserie și desperare: e al copilașilor cei iubiți, cari dărdăe de frig acasă în odaia rece și cu ochii înțrășiți afund în orbite din cauza foamei, care se vede imprimată pe fețele lor lipsite de culoare și de viață.

Au fost și mai sânt și azi încă spirite mari și luminate, cari cred ferm, că trebuie să vină și epoca aceea, când va dispăre dintre oameni așa numitul pauperism, când dacă nu vor fi cu toții bogați, va avea fiecare om cel puțin atâtă cât e de lipsă pentru susținerea vieții de toate zilele.

Când se va ivi prima zorire a acestui viitor frumos, o va spunea o scădere la minimum a numărului acelor crime a căror principal stimul e iubirea de mamă. Căci atâtă putem afirma cu siguranță matematică, că atunci când femeia mamă va avea cu ce-și nutri copii, vor dispăre crimele de mai sus tocmai din motivele cari le-au produs până acum.

(Va urma). Valer Moldovan.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

STRENGĂRII DE PE CYNTHUS.

Depart'e'n zarea culmii
Pe Cynthus, pe sub ulmii
Ce dorm pe la cascade,
Din umed fapt de zori
Intins-au lanț de hori
O gloată de Oreade.

Și rid în joc și cântă
Și n tropote frământă
Pământul ud de rouă,
Și tot mai mult s'aprinde —
Ear' ulmii stau privind
Minunea asta nouă.

Ici una cu vestimentul
Săltat pe pulpi; ear' vântul
Desleagă colo zniei
Frumosul brîu cu flori,
Dincoace-omoritori
Răsar din umbră sinii.

Ce zimbete șirete
Și ochi aprinși, și plete
Lăsat'e'n vînt plutirii!
Cum plouă roșii foi
Pe umerii lor goi
Din plete trandafirii.

Ear' ele rid mai tare;
Și tot mai cu mirare
Pletoșii ulmii s'apleacă
Cu ochi aprinși și mari
Răsufletele rari
În piept acum le seacă.

Și-un ulm, pîrindu-i poate

De ris aceste toate,

Dă hohote, nebunul.

Toți ulmii-acum rideau,

De ris se sguduiau

Trei-zeci rideau ca'unul.

De spaimă zăpăcite

S'asvirl deslănțuite

Și caută prin zare

Copilele-adăpost.

Ce nostim a mai fost!

Ear' ulmii rid mai tare.

Din rîpi acum grămadă

Ees Satirii se vadă

Ce hohote răsună

Pe culme, și curînd

Vin rouri întrebînd,

Și tot mai mulți s'adună.

Nou hohot se pornește,

Rid ulmii nebunește

Nevrînd nici să-i audă,

Și rid din mii de guri

Vîzînd ce strîmbături

Fac Satirii de ciudă.

În loc ca să-i impace

Pe Satiri, risu-i face

Mai răi, și n'ncep să fearbă

Și s'ar cu pas de tap

Cu pumnii-și dau în cap

Trîntindu-se prin iarbă

La urmă însă eată

Rid Satirii deodată.

Rid ulmii căci găsîră

Pe Satiri caraghioși,

Rid Satirii voioși

De ulmi ce'nnebuniră.

Și-acolo'n zarea culmii

Și Satirii și ulmii

Cu risul lor urmară

Mai știu eu cât și cum

Dar' cred că ride și acum

Și-or ride și la vară.

G. Coșbuc.

Câteva idei despre dragostea de mamă.

— Prelegere citită la ultima serată a studenților universitari din Cluj. —

(Urmare).

Puțină cugetare ne va spune, că rațiunea de a fi a iubirii materne nu poate fi alta decît asigurarea continuității generațiilor, cari își succed unele altora în timp.

Cu alte cuvinte: iubirea de mamă este firul acela puternic, care leagă o generație de viață de cealaltă, punînd sub scutul unor sentimente așa de puternice și de gingașe micile și neajutoratele ființe nou născute, cari fără aceasta ar fi date pradă neapăratei periri.

Că ce înțelept sînt întocmite toate în natură, ca să servească scopului acestuia, n'avem decât să observăm fenomenele iubirii materne la unele animale. Vedem în viața de toate zilele cum cele mai blînde și mai inofensive dobitoace, când e vorba să-și apere mititeii desvoaltă un curaj și o sîlbăcie încet te înflorezi vîzînd schimbarea ce poate produce chiar și în animal iubirea maternă.

La om ca la o ființă națională aflăm iubirea maternă adese în tovarășie cu o abnegațiune și un ultraism fără seamăn. N'am să citez decît vestita sentență a lui Solomon de a tăia în două copilașul pentru proprietatea căruia să judecau două femei.

Înțelepciunea renumită a regelui Solomon s'a manifestat tocmai prin pătrunderea în natura iubirii materne. El a știut, că mama adevărată mai bine va abzie de copil și îl va ceda mamei celei false, decît să sufere ca se fie tăiat în două înaintea ochilor ei de mamă.

II.

Doamnelor și dlor! Omul e o ființă menită dela natură de a trăi în societate, e un „zoön politic” cum l'a numit Aristoteles ceea-ce pe românește înseamnă a animal social bil.

Marți însuși mari principale sînt caracteristice numai neamului omenesc, în urma cărora omul s'a ridicat peste celelalte animale, devenind regele și stăpînitorul lor, aceste sînt: o facultate intelectuală mai mare, posibilitatea de a-și comunica ideile cu semenii prin graiu viu și în fine instinctul asocierii.

Cu ajutorul acestora omenirea în decurs de veacuri nenumerate s'a desvoltat și progresat pas de pas până a atins măsura civilizației de astăzi.

La tot casul ar fi un studiu foarte interesant de a arăta rolul lui înseamnă al afecțiunii materne în procesul evoluțiunii omenimii, un lucru care întrece cercul mărginit al cunoștințelor mele de până acum.

Fidel titlului acestui tractat, voi atinge și pe terenul social-politic unele idei și probleme, întrucît acele stau în strînsă legătură cu iubirea maternă:

Una dintre interesele chestiunii ale dreptului criminal e și partea aceea, unde e vorba despre influența ușurătoare a unor stări sufleteste, cari au servit de principal imbold la comiterea unei sau altei specii de delict.

Ca să fim mai la înțeles, e vorba bună-oară de un cas, când obiective s'a comis ce-i drept o faptă nelegală, dar' aceea care a co-

CRONICĂ

Sibiul, 18 Martie n. 1897

Împăratul german la Petersburg. O telegramă din Petersburg anunță din isvor sigur, că împăratul german Wilhelm II. și soția sa vor vizita pe Țar în luna Iunie c.

„Zlăgneana“. Ni se cere publicarea următorului *avis*: Toți acei p. t. domni, cari au binevoit a subscrie acții la „Zlăgneana“ se avertiscă, că invitări speciale nu se fac, dar în interesul cauzei cu toții sunt rugați a se prezenta la adunarea generală convocată deja pe ziua de 15/27 Martie 1897. Reușita acestei salutare instituții atâră în mare parte de la strâinii ce se vor prezenta la adunarea generală. Domni, cari la nici un cas nu se pot prezenta, sînt rugați a satisface cerințelor din prospect și a încredința voturile d-nalor la cei mai încrezuți din Zlagna și Gura Zlagna, la 15 Martie 1897. *Emanuel Beja*, paroh ortodox român.

Nou ord. Maiestatea Sa Monarchul nostru va înteaia un nou ord., menit să distingă pe aceia, cari și-au câștigat merite pe terenul filantropiei și al umanității. Auto-graful prea înalt privitor la acest nou ord. se va publica în curând.

Hungaria felix! Într-adevăr, fericită țară și Ungaria asta! Până și Ungurii s'au săturat de *adâta* fericire și cu diulmul fug la — America. După o statistică oficială din cercul *Varanno* (comitatul Zemplén) în vremea din urmă au emigrat în America la vreo 6000 de Unguri, între aceștia vreo 2000 de femei și aproape 500 de fidei de milie. Întreaga populație cercului e de 24.142, deci a patra parte a locuitorilor și-a părăsit vetrele pămînturi. Emigrarea în din ce în ce tot mai mare întindere. Cu câte un pasaport emigrează câte 5—6 inși. Lucrul se face așa, că cel-ce a ajuns în America, își trimite pasaportul altui compatriot de acasă, care vrea și el să emigreze. Proprietarii cercului s'arăsesc vînd cu ochii, pentru-că n'au cine să le cultive pămîntul. Emigrații, cari și-au lăsat familiile acasă, le trimite acestora sume considerabile din America. Pe acești bani cei de acasă cumpără necontenit pămînturi dela micii proprietari scăpați, cari sînt siliți să se facă zileri sau să plece la cerșit.

Oficieri greci în Timișoara. De câteva zile trei oficieri greci din *Athens* petrec în Timișoara, de unde au trimis în patria lor care se gata de război, două transporturi de cai și acum adună cai pentru al treilea transport. Acești oficieri sînt majorul *D. Vako-logos*, căpitanul *Francisco Lieberg* și sublocotenentul *Nic. Langue*. Oficieri greci vor mai rămănea în Timișoara încă câteva zile.

Gendarmi ungurești — și pace! La tribulul din *Kolomea* se petreceau acum un revoltător cas de barbarie ungurească. Trei țărani ruteni au fost prinși la hotarul ungar al Galiciei de câțiva gendarmi ungurești, cari li bănuiau de furt. Cei trei Ruteni au și mărturisit furtul înaintea gendarmilor, acum însă neagă totul înaintea tribunalului, pe cuvînt, că gendarmii *au stors dela ei mărturisiri* agravante numai prin *sluiri* și *chimirii* groaznice; ei de fapt nu s'au vinovați. *Beții țărani* au declarat, că gendarmii le-au strîns fearele, pînd-ce din mîni a țîșnit sângele, apoi le-au înțepat cu bastoanele, și au lovit peste față, și le-au amenințat, că-i pusea pe loc, dacă nu mărturisesc, *au furat*. Pe martorul principal, pe femeia *Maria Kuzinka*, gendarmii au legat-o, împreună cu copilul ei, de omasă și întreagă noaptea au ținut-o acolo. Tribunalul a pus pe Ruteni pe picior liber.

Cei trei Dumas. Un frumos monument va ridica națiunea franceză pe piața *Malherbes* din Paris. Moșul, fiul și nepotul *Dumas*, acești trei valoroși filii Franceiei, vor fi așezați față în față, turnați din metal. Statua lui *Alexandru Dumas*, tatăl, stat de mult în înălțime, în curînd se va termina și statua generalului *Dumas*, fiul romancierului; ear anul viitor va fi gata și statua lui *Alexandru Dumas*, fiul. Ambele aceste statui vor fi așezate tot pe piața *Malherbes*.

Expoziția universală din Paris. Direcția expoziției universale, ce se va ține la 1900 în Paris, e preocupată de gânduri mari. Caută o idee mărească, o idee asemenea celei cu turnul lui *Eiffel*. Deja nenumărate planuri se află în posesia direcției, dar pe cât de mărețe sînt acestea, pe atât de imposibile apar. Acum Americanii se trudeșe să rezolve marea problemă și să iee considerabilul premiu destinat de către direcție celui mai bun plan. Eată câteva dintre planurile excentricilor americani. În primul rînd e uriașul balon-captiv al dlor *Adrial, Gail-lard* și *Surcouf*. Acest balon ar ridica la o înălțime de 2000 metri 170 de oameni, apoi 200 de oameni la o înălțime de încă 1000 de metri. Un alt plan e, să se facă un nou mijloc de comunicație pe seama vizitatorilor expoziției. Planuritorii cerut, să aducă în mișcare prin gaz sau electricitate suprafețe uriașe. Alții vreau să facă o uriașă corabie de război, foarte artistică, așezată pe un lac, ear pictorul *Dumoulin* vrea să zugrăvească un tablou, care ar reprezenta călătoria în giurul lumii. *Camille Flammarion* se oferă, să reproducă luna, alții vreau să reprezente o călătorie la polul nordic. Nu-i ultima idee nici aceea, că dintr'un tun enorm să se puște oameni la o înălțime de 300 de metri.

L-a nebuluit — politica. Din Brunn se anunță, că învingerea social-democraților la balotajul de acolo a iritat atât de mult pe capelanul *Matieu Grossa*, încât bielei om — a înnebunit. El se năpusti asupra acelor

din giurul lui, strigînd: „Social-democrații și Iidovii ne omoară și ne jefuiesc!“ Nefericitul a fost așezat într-o casă de sănătate.

Hoți de locomotive. Autoritățile din Timișoara au dat de urma unui band de hoți, care se ocupa cu despoiaze sistematică a locomotivelor dela gară. Ei vindeau apoi lucrurile de metal, pe cari le despoiau dela locomotive. Ultimul furt, care a constat din totala despoiaze a unei locomotive, ce a doua zi era să pornească la drum, a fost fatal pentru banda de hoți. Cercetarea a descoperit, că cutezătorii hoți își făceau treblele deja de multă vreme. La patru locuitori din *Mehala* s'a aflat un deposit întreg din lucrurile furate dela mașini.

Bande de hoți în Caucaș. Nicăiri pe lume nu s'atîia bandiți, ca în Caucaș. Cea mai groaznică dintre bandele de hoți în-cuitate în uriașii munți caucasiani, e cea condusă de un arestat fugar, cu numele *Kerim*. Nu de mult o învoială puternică s'a făcut între bandele de hoți, cari „cu puteri unite“ și-au făcut întărituri, în cari se pot simți asigurați față de următorii lor. Bandiții sînt admirabil înarmați și această împrejurare presintă cea mai mare greutate la prinderea lor. Guvernul caucasului a dispus organizarea unei adevărate campanii militare împotriva hoților, cari în în cea mai teribilă spaimă poporația locului, până către *Siberia*, rînd o mulțime de averi și ucizînd fără milă pe cei-ce li-se împotrivesc.

Pentru prietenul de casă. Proprietarul *Tóth Samuel* din comuna ungurească *Zápoly* era un om și foarte bogat și foarte fericit. Avea un bobocel de nevastă, pe care n'ar fi dat-o nici pentru o avere de zece ori mai mare ca a sa. El își petșea odorul cu un bun prieten al seu, care bătut de vitregimea vremilor, ajunsese să cerșească. Bărbatul, așînd de nefericirea bunului seu prieten, l'a luat la sine. În curînd bobocelul de nevastă a intrat în dragoste cu prietenul de casă, cu care ducea o lume albă pe conta „prostului de bărbat“. Când acesta se convinsese de deplin de necredința femeii, rămase atât de sdrobit, încât ne mai avînd putere să se răbune, — se strangulă.

Satul duzelor. Sat și duzele, curioasă asociație de noțiuni, dar — adevărată. Satul cel minunat e *Besenyő*, în comitatul *Torontal*. În curs de abia 14 zile, acest sat a fost arena a nu mai puțin de 8 duze. Și ce e mai caracteristic, în toate duzele a figurat ca provocător negustorul de acolo *Ungar Jozsef*. Ultima ciocnire a avut loc la 13 l. c., între ultimul comerciant și președintele casei locale, *Lászlóffy*. Ambii combatanți au primit grave leziuni.

Tenorist — femeie. E deja și o asemenea minune, în persoana d-șoarei *Lenny Conti*. Nu numai în cercurile artei musicale, ci și în cercurile medicale e viu interesarea față de fenomenala domnișoară, care are un admirabil glas de tenor. Mai mulți medici vestiți au vizitat laringele tinerei femei și n'au constatat nici o neridinduală, decât extraordinara lui desvoltare. E deci vorba de un ton de tot natural și fericita tenoristă va ajunge de sigur la mare renume, cultivându-și cu îngrijire prețiosul talent.

Știri mîruntie. Lîngă *Canea* corabia rusească „*Smirj Veliki*“ a fost sdrobită de o explozie groaznică; 9 oficieri și 15 soldați grav răniți. — Pictorul *Munkácsy* s'a restaurat bine de boala sa. — În *St. Louis* un foc uriaș a pustit depoul fabricii *Ely Walker* et Comp.; pagubele peste 1½ milion dolari, mai mulți pompieri căzuți jerti.

Posta redacțiunii.

„Dela munte“. Am primit; se va publica.
„Cădrăds — poutpourri“ se va publica în „foiță“.
„Bucovina. Scrisoarea (6 Martie) se va publica.
Din *C. în Oradea-Mare*. Articolul d-ș. asupra stărilor sociale din Orade se va publica, cât ce i-se va pute face loc. Despre „petrecerea din Nășed“, ce o atîngi n'avem cunoștință.

Mai nou.

Resboiul eminent.

Din Atena se telegrafează, că întreaga garnisoană și toți rezerviștii au plecat la graniță. Se crede, că războiul între Grecia și Turcia e neevitabil, pentru-că Grecia nu vrea să cedeze. Altă știre venită prin Londra ne spune, că guvernul grecesc e gata cu planul de război, și că moștenitorul de tron va pleca la Tesalia pentru a primi comanda supremă asupra trupelor. Blocada puterilor nu va supăra pe Greci, cari își vor muta terenul de acțiune la Tesalia. Altcum chestiunea cu ocuparea Cretei prin trupele mixte ale puterilor nu e rezolvată. Nu toate puterile acceptază această idee; unele cred, că mai bine ar fi dacă Franța și Italia ar primi asupra lor ocuparea. Cum se vede dar în concertul european nu e armonia prea mare.

Tribuna Literară.

Cuvintele străine în limba română

de *Radu Cupariu*.

Din momentul când împărații romani de răsărit au scos din uzul oficios limba latină, adică dela 603, legăturile limbii române cu limbile apusene încetează cu desăvîrșire. Slavii au inundat Iliricul, Moesia, ba chiar Muntenia și Transilvania. Pe amîndouă malurile Dunării elementul slav era în preponderanță. În toul emigrării popoarelor elementul latin a slăbit atât în număr_cât și în forță cu mult mai mult decît se fi putut contrabalansa în mod cavenit influența slavonă.

Românismul deci a ajuns în contact zilnic cu nouă elemente. Necesarmențe Românil vi-ne la atingere și trebuia să vorbească cu Slavii, dela cari a împrumutat o mulțime de cuvinte.

Așa dar prima influență slavonă și-a luat începutul în formațiunea limbii române și elementul român n'areze absolut să se rușineze de acest fapt, căci deși glosariul limbii române ne înfățișează o serie de astfel de cuvinte, pe cari azi e cu neputință a le ex-chide din limba română, cu toate acestea elementul român a rămas învingător. Teseaurul de cuvinte, gramatica a rămas latină. Cele patru conjugățiuni sînt latine, declinarea, comparațiunea au rămas latine. Un singur verb străin nu există în conjugățiunea a III. și o singură prepozițiune slavonă nu s'a putut infiltra în limba română.

E de remarcant faptul, că cuvintele, slave cari s'au strecurat în limba română sînt luate cea mai mare parte din limba veche slavonă. Această împrejurare constituie o dovadă penderoasă că, da, limba română nu s'a restans numai în Peninsula Balcanică, după-cum afirmă *Roesler-Hun-falvy* et comp. ci a rămas în continuă atingere cu popoarele de limba slavonă, cari locuiau pe amîbi țărmi ai Dunării, deci nu numai în Balcani.

Argumentarea, că Românii cele mai multe cuvinte slavone le-au împrumutat din limba veche slavă și numai mai tîrziu dela Sîrbi, Bulgari și Ruși, formează obiectul unei discuțiuni separate. Aici vom fi cu considerare numai la aceea, că limba română, la acele sunete nasale cari se găseau numai în limba veche slavonă, dar în timpurile mai ulterioare a fost înlocuite prin altele, s'a nîs-suit a reflecta cu complexe de sunete analoage. Silaba nasală veche slavonă *em*, limba română o redă prin silaba *în*. Vechiul slavon *svint* în românește sună *svînt* sau *sfînt*. Vechiul slavon *rend* în românește *rînd*.

Silaba veche slavonă *on* care de asemenea era nasală, limba română, corespunzător fonologiei sale, o redă cu silaba *an*; slavonul *izbondun* în românește *izbîndă*; slavonul vechi *dombon*, românește *dămb*.

În dialectele slavone de mai tîrziu din nasul *an*, a devenit cu timpul *e* sau *ie*. Din nasul în idiomele slavone posteroare au făcut simplu o sau chiar u. Dacă prin urmare Românii numai prin sec. XII ar fi venit din munții Macedoniei, ar fi trebuit să afe pur și simplu numai sunetele simple *e* și *o* și nu ar fi obvenit nici o necesitate să recurgă la sunetele nasale deja neexistente. Ei ar fi găsit deja pe *tret*, *red*, *nudrij* și *tubeta*, pe cari astfel le-ar fi transplantat: *svit*, *rid*, *mîndru*, *subota* până când noi găsim cuvintele: *svînt*, *rînd*, *mîndru* și *Sămbătă*. (Va urma).

Informațiuni.

„Pot igo-to“ — este titlul unui roman de I. Vasof, în care se expune starea Balgarilor la 1877. Printre personagiile mai culte este un *Damianciu Grigoroff* care „cunoaște Europa căci a fost în — România“.

„Parapleul Sfîntului Petru“. Ni se cere publicarea următorului *avis*: „În curînd va apăre „Parapleul Sfîntului Petru“, novelă după C. Mikszáth de Ioan Nițu Pop. Aceasta novelă e una dintre cele mai interesante scrieri ale timpului modern. Scrierile lui Mikszáth sînt traduse și cetite la Francezi, Germani și Englezi.

Atragem atențiunea p. t. public asupra acestei frumoase scrieri beletristice.

Opul se va extinde pe circa 12 coale, hîrtie fină, tipar și format plăcut și elegant. Pentru cei-ce abonează înainte și direct va costa numai 60 cr. (pentru România 2 lei) cu porto cu tot.

A se adresa la administrația ziarului „Dreptatea“ în Timișoara (Ungaria), ori la subscrisul *Iacob Nicolescu*, colaborator la „Dreptatea“.

O nouă conferință de Jules Brun. Dumineca trecută, 14 c. n., sala „fundațiunii Carol“ din București scrie „Epoca“ a fost inaugurată ca sală de conferențe. Jules Brun a ținut înaintea unui număr public, mai ales studenți universitari, o nouă conferință.

Bibliografie.

„ENCICLOPEDIA ROMÂNĂ“

editată sub auspiciile și din însărcinarea

„Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“

de

Dr. Corneliu Diaconovich,

prim-secretarul „Asociațiunii“.

1 fascicol 1 fl.; pentru România lei 2.50.

A apărut fasciculul al III-lea al acestei mari publicații a „Asociațiunii transilvane“, și cuprinde articolele: *Anarchia-Asanescii*. Fasciculul e redigiat și tipărit cu aceeași îngrijire ca cele premergătoare și împodobit cu numeroase ilustrațiuni excelente. (Biserica Autim din București, Aquariu, Taurul Farnesean, Apollon, Aphrodite, Artemis, Seminarul român din Arad, Bis. Cartea de Argeș [2 tablouri], Ariadne) Dintre articolele mai însemnate amintim: Antim Ivireanul, Apa, Apași, Arabia, Arad, (comit. orașul și diecesa), Aramăni de Dr. Gust. Weigand, Arderea morților, Argeș, Arion, Aron, Aschi, Asanescii etc. Abonamentele se fac la librăria *W. Kraft* în Sibiul, ear pentru România la *C. Müller* în București. Prețul 1 fl. pentru fascicul, pentru tom 10 fl., (pentru România 2 lei 50 bani resp. 25 lei). Abonamente cu preț redus nu se mai primesc. Fasciculele se trimit fără excepțiune numai la acei abonați, cari au achitat prețul lor anticipativ.

Cartea durerii.

A apărut și se află de vînzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiul:

„Cartea durerii“ de *Emil Bougand*, episcop francez, tradusă de *Iacob Afin Nicolescu*. Cartea aceasta ca formă e un volum de 174 pagini elegant și de o frumusețe rară la cărțile noastre, ear ca cuprins e o lectură plăcută și folositoare.

Excelența Sa Metropolitul *Mihail* a recomandat această carte clerului și poporului printr'un special circular, în care zice următoarele:

„Acest opșor cuprinde un ciclu de meditațiuni creștine, morale și religioase, din cari se vede puterea religiei creștine, care mîngăie sufletul omului în năcazuri și suferințe, turnînd peste el balsam vindecător.

Cetîndu-o cu atențiune, ori-șe creștin se va convinge, căt de puternic este Dumnezeu în mîngăierea muribunților și căt de sublimă e religiunea creștină în suferințele mari ale sufletului.“

În „Editura cărților școlare“ din Brașov a apărut: „Istoria patriei“ în legătură cu evenimentele epocale din „Istoria universală“ pentru școlile populare române, de *Vasile Goldiș*, profesor. Editura librăriei *Nicolae I. Ciurcu*, Brașov. Prețul 25 cr.

Economie politică. A apărut tocmai acum: *Studii de economie politică și finanțe*; cuprinzînd pe lîngă expunerea elementelor științei, analiza legilor, așezămintelor și intereselor economice și finanțiere românești de *Nicolae Ildieru*, directorul școlii comerciale de gradul I din București. Volumul II. Editura librăriei *Carol Müller*. — Un mare volum de 330 pag. 8°, costă 4 lei.

Călimdarul zilei.

18 Martie n. 1897.

Iulian: Muc. Vasile, Eugein.

Gregorian: Iosif Log.

Soarele: răsare 6+2 apune 6.58 m.

Buletin meteorologic.

Din țeară 14 Martie n. 9 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosfer. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	țîria
Budapesta.	762	— 2.4	—	—
Sătmăr.	763	— 4.8	SV	1
Cluj.	762	3.4	S	2
Orșova.	764	3.2	VS	3
Arad.	763	— 1.1	NV	1
Panciova.	762	— 3.7	SV	4

Sosiți în Sibiul.

În 16 Martie n. 1897.

Hotel „Împăratul Romanilor“. I. Zeisler și L. Kuitner din Viena. F. Krauss și Fuchs din Viena, voiajori. I. Felo din Gratz. Dr. E. Doctor, medic din Viena. I. Szolmossy, privatier din Szekely-Udvarhely. I. Altman, invîțător din Făgăraș. Teutsch, comerciant din Brașov.

Hotel „Neurierer“. G. Ivan, notar din Setașul-sup. H. Vogl din München. I. Krauel din Budapesta, F. Stoltz, M. Fuchs, Sander și E. Spindler, voiajori din Viena.

Hotel „Meltzer“. Ulrich din Oradea-mare și Sönerffy din Cluj, privatieri. N. Costescu, preot din Orăștie. I. Walter ospătar din Săliște.

Teatru orășenesc în Sibiul.

Vineri, 19 Martie n.

Beneficiul artistei Toni Eibenschütz.

„Fatinitra“.

Operete în 3 acte de Fr. de Suppe.

Începutul la 7 ore seara.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 13 Mart. n. 1897.

30 minute	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	pînă	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	pînă
Grâu	77	8.05	8.15	78	8.15	8.20
Bănățesc nou	77	8.20	8.25	78	8.25	8.30
Grâu dela Tisa	77	8.15	8.20	78	8.20	8.25
Grâu „Pesta“	77	8.25	8.30	78	8.30	8.35
Grâu de Alba-Reg.	77	8.25	8.30	78	8.30	8.35
„Bacsa“	77	8.25	8.30	78	8.30	8.35
Grâu ung. de Nord	77	—	—	78	—	—

Sămînțe, vechi ori noue	Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	pînă
Săcăr	—	70—72	6.65	6.70
Orz	de nutreț	60—62	4.45	4.50
„	de vînare	62—64	5.10	5.90
„	de bera	64—66	6.50	8.10
„	—	66—68	5.70	6.25
Cucuruz (porumb)	blînd	—	3.90	3.62
„	de sălărie	—	11.75	12.00
Meia	—	—	5.80	0.80
Hrîșcă	—	—	—	—

Grâu	Sept.-Oct. Mart.-Apr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	pînă
Cucuruz	Sept.-Oct. Mart.-Apr.	8.25	8.20	8.30
Orz	Sept.-Oct. Mart.-Apr.	8.89	8.80	8.90
„	—	5.93	5.85	5.95

Produse diverse	Soiul	Calitatea	Prețul
Săm. de trif.	—	—	45.—
„	—	—	50.—
Oleu de rap.	—	—	54.—
Uns. de porc	—	—	54.50
Slănină	—	—	55.—
Său	—	—	56.—
Prune	—	—	—
Lictar	slavon, nou	—	19.—
„	blîndesc	—	17.—
Miere	blîndesc	—	17.50
Ceară	galbînă străcurată de Rosenau	—	—

Spirt

Brut, pentru rafinare	14.75	15.—
Rafinat, pentru comercianți mari	52.50	53.—
Brut, „	50.50	51.—

Cursul pieșii din Sibiul.

Din 18 Martie n. 1897.

Hărte-monetă română	Cump.	9.46	vînd. 9.50
Lire turcești	10.55	10.65	—
Imperiali	9.50	9.56	—
Ruble rusești 100 a	126.5	127.25	—
Galbeni	5.60	5.65	—
Napoleon-d'ori	9.48	9.53	—
„ (rusești)	9.46	9.50	—

Bursa de Budapesta.

Din 13 Martie n. 1897.

Renta de aur ung. 6%	122.50
„ „ 4%	122.50
„ „ val. cor. 4%	98.75
Imprumutul căilor ferate ung.	121.75
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung.	123.—
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	104.—
Bonuri rurale ung.	97.—
„ croate-slavone	97.—
Obligațiuni desp. regalilor	100.10
Imprumut cu premiu ung.	152.—
Loturi pentru regularea Tisei și Seghedin	189.50
Renta de hărte austriacă	100.60
„ de argint austriacă	100.75
„ de aur austriacă	120.25
Loturile austriace din 1860	—
Acțiunile băncii austro-ungare	1015.—
„ de credit ung.	—

